

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПРОФІЛАКТИКИ СОЦІАЛЬНОГО СИРІТСТВА В ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ

Будь-яка діяльність має характерні особливості та структурні складники, які зумовлюють взаємозв'язок елементів діяльності. Структура діяльності соціального педагога з профілактики соціального сирітства, як і будь-якої іншої професійної діяльності, припускає наявність таких компонентів: *об'єкта* (того, для кого вона спеціально організована, на кого спрямована); *суб'єкта* (того, хто здійснює профілактику соціального сирітства); *мети й завдання* (до чого вона прагне, ідеальний передбачуваний результат профілактичної діяльності); *функцій* (коло діяльності суб'єктів і об'єктів щодо досягнення мети профілактики); *принципів* (основні ідеї та практичні рекомендації, що будуть лежати в основі профілактичної діяльності); *змісту* (напрямів діяльності школи з профілактики соціального сирітства, де буде відображено зміст, за яким відбиратимуться критерії для визначення рівня (ефективності) профілактичної роботи в школі); *етапи* (алгоритм здійснення профілактики соціального сирітства); *результат* – ідеальний продукт, соціально-педагогічної профілактики, який необхідно отримати.

У соціально-педагогічних дослідженнях останніх років аналізу структури соціально-педагогічної діяльності з профілактики небезпечних соціальних явищ (девіантна поведінка школярів, уживання психоактивних речовин, гемблінг-залежність, сімейний алкоголізм, бездоглядність, соціальне сирітство) присвятили свої праці багато вчених. Питання про об'єкт і суб'єкт соціально-педагогічної діяльності досліджують М. Галагузова, Л. Маркіна, В. Нікітін. Вивченню форм, методів і умов соціально-педагогічної профілактики присвятили свої праці В. Бочарова, В. Гуров, І. Дубровіна, Т. Молодцова. Визначення різноманітних функцій профілактики небезпечних явищ і знаходимо в працях О. Безпалько, Г. Вороніної, А. Капської, П. Шептенко та ін. Засоби профілактики дитячої бездоглядності через створення новітніх форм опіки та піклування (дитячі будинки сімейного типу, реабілітаційні центри, центри „матері й дитини”) розглядають Г. Бевз, М. Дубровська, Г. Лактіонова, І. Пеша, А. Холмогорова.

Цікавими для нас є також праці Л. Виготського, В. Кащенко, Ю. Клейберга, А. Макаренка, І. Невського, де відображено принципи, зміст і прийоми роботи з неповнолітніми „групи ризику” (бездоглядні, безпритульні, діти-сироти). Зарубіжний досвід профілактики розглядають Р. Бендлер, С. Лупан, У. Сепір.

Проте дотепер у соціальній педагогіці є лише невелика кількість ґрунтовних досліджень, присвячених характеристиці структури діяльності соціального педагога з профілактики соціального сирітства саме в умовах загальноосвітньої школи. Це й зумовило мету нашої статті: аналіз сутності й змісту соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства як виду соціально-педагогічної діяльності школи через характеристику її основних компонентів – об'єкта, суб'єкта, мети, завдань, принципів, функцій, змісту, технологій (форм, методів, етапів), результату.

По-перше, надамо визначення одному з ключових понять нашого дослідження – соціально-педагогічній профілактиці. Це, на нашу думку, можна зробити через дослідження загального поняття „профілактика”, якому присвятили свої праці Б. Алмазов, С. Белічева, І. Зверева, А. Капська, В. Кащенко, Л. Міщик, В. Оржеховська та ін.

На думку цих учених, *профілактика* в найбільш узагальненій формі – це сукупність заходів, спрямованих на охорону здоров'я, попередження, виникнення й поширення хвороб людини, поліпшення фізичного розвитку, збереження працездатності та забезпечення довголіття; комплекс заходів, спрямованих на попередження, подолання або нейтралізацію чинників, що спричиняють девіантну поведінку; система колективного та індивідуального виховного впливу, спрямованого на вироблення імунітету до негативного впливу з боку навколишнього середовища з метою попередження девіантної поведінки в підлітків [1].

Отже, під *соціально-педагогічною профілактикою* будемо розуміти комплекс соціальних, педагогічних (освітньо-виховних), психологічних, медичних, правових заходів, спрямованих на виявлення та запобігання негативних соціальних явищ у суспільстві серед дітей та молоді та створення умов для їхнього успішного розвитку.

Надавши визначення понять „профілактика” та „соціально-педагогічна профілактика”, перейдемо до безпосереднього розгляду структури соціально-педагогічної діяльності соціального педагога ЗОШ з профілактики соціального сирітства через характеристику кожного компонента системи профілактики, потім сформулюємо авторське визначення поняття „соціально-педагогічна профілактика соціального сирітства в загальноосвітній школі”.

Питання про *об'єкт* і *суб'єкт* соціально-педагогічної діяльності залишається дискусійним у сучасній соціальній педагогіці. На думку М. Галагузової, об'єктом діяльності соціального педагога є діти та молодь, які потребують допомоги в процесі соціалізації. До цієї категорії належать діти з інтелектуальними, педагогічними, психологічними, соціальними відхиленнями від норми, які виникли внаслідок дефіциту повноцінного соціального виховання, а також доволі велика кількість дітей, які мають фізичні, психічні або інтелектуальні порушення розвитку. В. Сластьонін стверджує, що об'єктом професійної діяльності соціального педагога постає, з одного боку, дитина, а з іншого – елементи суспільної культури, якими володіє педагог і які є „будівельним матеріалом” для формування особистості. Можливе й інше тлумачення: об'єктом діяльності соціального педагога є соціально-педагогічний процес як цілеспрямована послідовність дій, що забезпечує оптимальне досягнення мети (Л. Маркіна, В. Нікітін) [16].

У руслі нашого дослідження *об'єктом* соціально-педагогічної профілактики ми визначаємо *школярів загальноосвітньої школи*.

Суб'єкт соціально-педагогічної діяльності багатомірний, сучасні науковці виокремлюють у ньому три рівні включеності установ, організацій, фахівців у вирішення проблеми профілактики соціального сирітства в умовах загальноосвітньої школи:

– *I рівень* (провідні суб'єкти соціально-педагогічної діяльності) – адміністрація школи, соціальний педагог, психолог, класні керівники, учителі-предметники, медичні працівники загальноосвітнього закладу;

– *II рівень* (супутні суб'єкти соціально-педагогічної діяльності) – по-

зашкільні навчально-виховні, культурні заклади, служба у справах дітей, ЦСССДМ, установи, організації й фахівці охорони здоров'я, соціального захисту, спорту, громадські організації;

– *III рівень* (латентні суб'єкти соціально-педагогічної діяльності) – ті, які здійснюють непрямий вплив на реалізацію провідними установами, організаціями та фахівцями завдань соціально-педагогічної допомоги дітям та підліткам, які опинились у складних життєвих обставинах (фінансово-економічні організації, благодійні фонди, установи харчової й легкої промисловості) [7; 8].

Оскільки діяльність соціального педагога можна розглядати як особливий вид взаємодії дитини й дорослого, С. Расчотіна вважає, що особливість *мети* діяльності соціального педагога полягає в тому, що вона постає не лише раціональним розпізнаванням проблеми, але й емоційним переживанням проблемної ситуації соціального розвитку дитини [13].

Метою діяльності соціального педагога з профілактики соціального сирітства в загальноосвітньому закладі є попередження й подолання явища соціального сирітства за допомогою соціальних, педагогічних (освітньо-виховних), психологічних, медичних, правових механізмів та створення сприятливих умов для розвитку особистості дитини „групи ризику”.

Основними *завданнями* профілактичної роботи є: створення сприятливих умов у мікросоціумі школяра загальноосвітнього закладу для попередження виникнення складних життєвих ситуацій; забезпечення діагностики, корекції та консультування із соціально-педагогічних проблем для дітей та сімей „групи ризику”; здійснення системи превентивних заходів, спрямованих на попередження й усунення прямих і непрямих десоціалізувальних чинників впливу на дитину та її найближче оточення; розробка та впровадження технології профілактики соціального сирітства в ЗОШ.

До принципів профілактичної діяльності зараховуємо такі: гуманістичний підхід, індивідуальний підхід, принцип опори на позитивні сторони особистості школяра й неприпустимість висловлення погроз, осуду та залякування, принцип конфіденційності, принцип гуманістичних колективістських відносин між суб'єктами соціально-педагогічного процесу, принцип законності та прав дитини.

На підставі аналізу праць О. Безпалько, В. Бочарової, Г. Вороніної, А. Капської, П. Шептенко виділимо основні функції, які повинен виконувати соціальний педагог, здійснюючи профілактику соціального сирітства в школі.

Діагностико-аналітична функція полягає у визначенні соціальним педагогом причин появи соціальних сиріт за допомогою вивчення особливостей сімей і ступеня впливу батьків на дітей, визначення соціального статусу сім'ї та її членів на основі анкетування й діагностики, впливу навколишнього соціуму на особистість дитини, наявних проблем у родині, причин негараздів.

Прогностична функція дозволяє прогнозувати спільно з дитиною й батьками моделі нових відносин з урахуванням діагностики сім'ї, які будуть перешкоджати виникненню соціальних сиріт.

Консультативна функція надає можливість фахівцю надавати невідкладну педагогічну консультативну допомогу з проблем, які виникають у сім'ях „групи ризику”, формувати зміну ставлення дітей і батьків до складної життєвої ситуації з її подальшим позитивним вирішенням.

За допомогою *корекційно-розвивальної функції* соціальний педагог надає допомогу в самооцінці, самопізнанні, саморозвитку, самоствердженні, самоорганізації, самореабілітації, самореалізації дітям, які перебувають на межі соціального сирітства.

Охоронно-захисна функція сприяє підтримці сім'ї „групи ризику” у захисті прав, свобод, соціальних гарантій на основі взаємодії з органами соціального захисту, охорони дитинства, а також правоохоронними і правозахисними органами, дозволяє соціальному педагогу представляти права та інтереси учнів у різних інстанціях: на педраді, раді профілактики, у комісії із соціального захисту, комісії у справах дітей, суді, прокуратурі тощо.

Профілактична функція спрямована на організацію психолого-педагогічних органів батьків щодо попередження виникнення й поширення явища соціального сирітства, допомагає організувати психолого-педагогічну освіту учнів, які створили сім'ю, та надавати соціально-правову та іншу допомогу сім'ям і учням груп соціального ризику, а також передбачає систему заходів соціального оздоровлення сімей і формує морально-правову стійкість учнів.

Організаторська функція профілактичної діяльності повертає всіх суб'єктів профілактики – педколектив, дітей, батьків, позашкільні заклади – до спільної колективної діяльності з учнями (організації батьківських зборів, культурно-дозвілєвої, спортивно-оздоровчої діяльності, технічної та художньої творчості тощо) [3; 4].

За змістом профілактику соціального сирітства у ЗОШ сучасні дослідники розрізняють первинну, вторинну і третинну. Так, наприклад, О. Аполіхін, С. Анікіна, І. Нікіфоров, І. Рущенко щодо досліджуваної проблеми соціального сирітства дають розгорнуте тлумачення тривіневого процесу профілактики.

Первинна профілактика – комплекс заходів, спрямованих на запобігання негативного впливу біологічних і соціально-психологічних факторів, які впливають на вірогідність появи такої категорії дітей „групи ризику”, як соціальні сироти.

Вторинна профілактика – комплекс медичних, соціально-психологічних, юридичних та інших заходів, спрямованих на роботу з сім'ями „групи ризику”. Основним завданням вторинної профілактики є недопущення появи соціальної сироти [1; 2; 9; 10].

За нашим визначенням, якщо сім'я була віднесена до „групи ризику”, а потім завдяки соціально-педагогічній, психологічній, медичній, юридичній допомозі соціального працівника, психолога, працівника медичної установи, юриста повернулася до стану нормальної життєдіяльності, то слід проводити *третинну профілактику*, спрямовану на запобігання повторного повернення сім'ї до категорії „групи ризику”.

У межах цих рівнів ми виділили 2 основні *напрями* профілактичної діяльності з профілактики соціального сирітства, що відбиватимуть її *змістовний* компонент: *робота з дітьми* та *робота з батьками*. Розглянемо більш детально зміст кожного з напрямів.

Робота з дітьми передбачає такі заходи: виявлення соціальних і особистісних проблем дітей „групи ризику”, проведення соціальної паспортизації класів, навчального закладу, мікрорайону; підвищення рівня соціальної адаптації та інтеграції дітей, які вже є соціальними сиротами; соціально-педагогічне консультування, організацію та проведення індивідуальних консультацій

для учнів, які опинилися у складних життєвих ситуаціях; соціально-педагогічна профілактика, корекція, реабілітація й раннє виявлення та попередження фактів девіантної поведінки учнів; допомога дитині в подоланні труднощів соціалізації, різних проблем у відносинах з навколишнім соціальним середовищем через соціально-педагогічний супровід тощо.

Робота з батьками полягає в активізації заходів зі зміцнення інституту сім'ї через просвітницькі і загальнопрофілактичні заходи, спрямовані на формування сімейних цінностей, наданні допомоги сім'ям в опануванні педагогічних і психологічних знань, сприянні включенню батьків у навчально-виховний процес (організація „круглих столів”, семінарів, зустрічей для батьків з класними керівниками, фахівцями з соціально-педагогічної проблематики), підвищенні рівня правової грамотності батьків з метою профілактики соціального сирітства [4; 11].

Одним з найважливіших компонентів соціально-педагогічної діяльності є *технологія*, основним завданням якої є розробка й реалізація стійких алгоритмів діяльності з профілактики соціального сирітства.

Під *технологією* соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства в загальноосвітній школі будемо розуміти спосіб організації цілеспрямованої двосторонньої діяльності суб'єктів і об'єктів на основі її поділу на процедури, їх координації й синхронізації та вибору оптимальних засобів, форм і методів виконання. Процедури (етапи, компоненти, напрями роботи) є відносно завершеними і незалежними одна від одної діями суб'єктів і об'єктів діяльності, що можуть здійснюватися водночас або в певній послідовності, але спрямовуються на вирішення окремих завдань діяльності. Форми й методи в контексті технології розуміються як способи здійснення процедури. Метод, своєю чергою, може бути і розробленою та апробованою технологією (методикою), і загальним підходом до здійснення діяльності. Кожна процедура може передбачати кілька методів її здійснення, які використовують залежно від умов здійснення діяльності й наявних ресурсів [6].

Отже, ключовими складниками технологічного процесу є форми, методи та етапи соціально-педагогічної діяльності школи, спрямованої на профілактику соціального сирітства. Тому логічним продовженням характеристики технологічного компонента соціально-педагогічної профілактики буде характеристика її форм, методів та етапів.

Під *формами* профілактичної роботи будемо розуміти організаційну систему взаємодії між суб'єктами та між суб'єктами й об'єктами соціально-педагогічної діяльності, які найбільш доцільні для досягнення мети профілактики соціального сирітства [3].

Зважаючи на різноманітні класифікації форм соціально-педагогічної діяльності за різними ознаками, для визначення форм профілактичної діяльності соціального сирітства будемо спиратися на класифікацію, розроблену О. Безпалько (індивідуальні, групові та масові форми роботи), та виокремимо тільки ті, які, на нашу думку, будуть ефективними в процесі профілактичної діяльності в загальноосвітньому закладі.

Серед *індивідуальних форм* профілактичної роботи з батьками важливу роль будемо приділяти *сімейній терапії* (робота з усією сім'єю або її членами, яка включає два етапи: перший етап – з'ясування (прийняття) проблеми сім'ї, другий – корекційна робота); *консультаціям* та *діагностичним бесідам* і з батьками, і з дітьми. Крім того будемо використовувати й інші форми.

Групові форми профілактичної роботи в межах нашого дослідження будуть представлені *тренінговими заняттями*, які слід проводити й із подружніми парами, й окремо з чоловіком та жінкою, а також дітьми. На нашу думку, не менш ефективними будуть спільні тренінги для батьків і дітей, *семінари, відеолекторії, зустрічі зі спеціалістами, групи самопомоги* тощо.

Масові форми будуть представлені організацією тематичних вечорів, сімейних свят, конкурсів, створенням на базі загальноосвітнього закладу „Школи батьківської підтримки”, „Школи молодшої матері”, організацією рекламно-інформаційних кампаній у співпраці зі ЗМІ (радіолекторії, кінолекторії).

Щодо визначення методів соціально-педагогічної діяльності, то, беручи за основу формулювання цього поняття О. Безпалько, під *методами* соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства будемо розуміти сукупність прийомів і способів, які використовують для стимулювання й розвитку потенційних можливостей особистості дитини, конструктивної діяльності щодо зміни несприятливої життєвої ситуації чи розв’язання проблем сім’ї та досягнення різноманітних професійних цілей і завдань суб’єкта соціально-педагогічної профілактики [2].

Для зручності у використанні *методи* професійної діяльності соціального педагога загальноосвітнього закладу з профілактики соціального сирітства ми поділили на чотири групи:

I група – методи дослідження навколишнього середовища соціальної сироти: вивчення документів та інших джерел, спостереження (невключене й включене), усне опитування у формі діагностичної бесіди;

II група – методи соціально-педагогічного дослідження профілактичної діяльності: педагогічний консилиум – процес колективного оцінювання, обговорення результатів обстеження; метод узагальнення незалежних характеристик полягає в тому, що заздалегідь у певній формі беруть письмові відгуки (характеристики) досліджуваного об’єкта (школяра загальноосвітньої школи), а потім зіставляють отримані оцінки, прогнози, рекомендації; метод моделювання проблемної ситуації;

III група – методи щоденного спілкування: метод поваги особистості дитини; метод переконання й умовляння (обговорення різноманітних ситуацій і проблем життя в довірливій розмові, розуміння, співчуття, спонукання, критика тощо);

IV група – методи соціально-педагогічного й психологічного впливу соціального педагога на особистість дитини з метою корекції свідомості, поведінки й діяльності: методи формування свідомості (переконання, навіювання, приклад); методи організації діяльності (вправління, тренування, доручення); метод стимулювання діяльності (заохочення, схвалення, змагання); методи самовиховання (самоаналіз, самоконтроль, самонаказ, самонавіювання) [1; 2; 9; 11].

Важливим елементом технології соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства є визначення *етапів* профілактичної роботи в школі. Виділимо такі: підготовчий, діагностичний, прогностичний (розробка технології), етап безпосередньої діяльності (реалізації обраної педагогічної технології) та підсумковий.

Підготовчий етап включає кілька підетапів: діагностичний, формулювання соціально-педагогічної проблеми; соціально-педагогічне прогнозування можливого соціального розвитку дитини; визначення мети й завдань про-

філактичної діяльності (на основі діагностичних результатів особистісних якостей дитини, знанні її індивідуальних ознак, оцінки своїх соціально-педагогічних можливостей, умов для профілактики); моделювання; вибір технології й способів її реалізації; планування профілактичної діяльності; матеріальна підготовка.

Етап реалізації соціально-педагогічної технології містить підетапи: апробація технології профілактики; адаптація суб'єкта й об'єкта; внесення індивідуальних коректив реалізації технології профілактик; проведення моніторингу проміжних.

Підсумковий етап профілактичної діяльності передбачає аналіз і оцінку дієвості соціально-профілактичної технології та визначення перспектив подальшої профілактичної роботи.

Отже, кожен підетап – це досягнення певних (планованих) результатів, для яких характерні свої якісно-кількісні показники [1; 2; 4; 7; 10; 14; 16].

І останнім досліджуваним компонентом сутності і змісту соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства в школі є *результат*.

Ідеальний результат профілактичної діяльності передбачає *відсутність (або істотне зменшення) соціальних сиріт у конкретній школі*. Найважливішими показниками такого результату повинні стати: відлагоджена система вияву дітей та сімей групи ризику та їх соціально-педагогічного супроводу; формування в особистості школярів певного рівня соціальних якостей самосвідомості, самовизначення та самоствердження; активізація всіх суб'єктів соціально-педагогічної профілактики щодо зміцнення інституту сім'ї через здійснення просвітницьких і загальнопрофілактичних заходів, спрямованих на формування сімейних цінностей; забезпечення права дитини жити й виховуватися в сім'ї; зменшення кількості учнів-соціальних сиріт.

Відтак, давши визначення соціально-педагогічної профілактики та схарактеризувавши основні компоненти соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства в загальноосвітній школі (об'єкт, суб'єкт, мету, завдання, принципи, функції, зміст, технологію, результат), ми наблизилися до формулювання двох основних понять нашого дослідження: *соціально-педагогічна профілактика* – це комплекс соціальних, педагогічних (освітньо-виховних), психологічних, медичних, правових заходів, спрямованих на виявлення та запобігання негативних соціальних явищ у суспільстві серед дітей та молоді та створення умов для їхнього успішного розвитку, та *соціально-педагогічна профілактика соціального сирітства в загальноосвітній школі*, який ми визначили як напрям професійної діяльності соціального педагога, спрямований на виявлення та запобігання соціального сирітства серед дітей та створення умов для їхнього успішного розвитку.

Подальші наші дослідження будуть присвячені аналізу практики соціально-педагогічної діяльності сучасних навчально-освітніх закладів з профілактики соціального сирітства.

Література

1. **Афанасьєва В. В.** Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки підлітків у діяльності загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Афанасьєва Вікторія Вікторівна. – Луганськ, 2011. – 218 с.

2. **Безпалько О. В.** Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Безпалько. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 208 с.
3. **Голоухова Г. Н.** Методика и технология работы социального педагога : учеб. пособ. для вузов / Г. Н. Голоухова. – Архангельск : Пресс-Принт, 2010. – 147 с.
4. **Капська А. Й.** Соціальна педагогіка : підручник / А. Й. Капська. – К. : Центр учб. л-ри, 2011 – 488 с.
5. **Караман О. Л.** Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах України : монографія / Олена Леонідівна Караман. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. – 448 с.
6. **Лютий В. П.** Технологія соціальної роботи : конспект лекцій / В. П. Лютий. – К. : Академія праці і соціальних відносин, 2003. – 75 с.
7. **Мудрик А. В.** Социальная педагогика : учеб. для студ. пед. вузов / А. В. Мудрик / под ред. В. А. Слостенина. – М. : Изд. центр „Академия”, 2005. – 200 с.
8. **Мустаева Ф. А.** Основы социальной педагогики / Ф. А. Мустаева. – М. : Академ. проект, 2001. – 416 с
9. **Направления, уровни, формы и методы социальной работы** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://socialpol.ru/otvety-k-gosam-po-socialnoj-rabote-napravleniya-urovni-formy-i-metody-socialnoj-raboty.html>.
10. **Никитин В. А.** Социальная педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / В. А. Никитин. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 272 с.
11. **Овчарова Р. В.** Справочная книга социального педагога : учеб. пособие / Р. В. Овчарова – М. : ТЦ „Сфера”, 2001. – 480 с.
12. **Полянничко А. О.** Сирітство в Україні: аналіз дефініцій та сутнісних характеристик / А. О. Полянничко // Наук.-метод. зб. : Серія Пед. науки / відпов. ред. М. О. Лазарев. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Ч. 1. – С. 146 – 154.
13. **Социально-педагогическая деятельность** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://knowledge.allbest.ru/pedagogics/2c0a65635a3bd78a4c43a88421206d37_0.html.
14. **Специфика профессиональной деятельности социального педагога в общеобразовательном учреждении** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bestreferat.ru/referat-198940.html>.
15. **Специфика социально-педагогической деятельности** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://edu.dvgups.ru/METDOC/CGU/PSIHOLOG/SOD_MET_PR/LEK/1.HTM.
16. **Структура профессиональной деятельности социального педагога** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://social-teacher.ucoz.ru/index/0-11>.

* * *

Терновець О. М. Аналіз структури діяльності соціального педагога з профілактики соціального сирітства в освітньому закладі

Стаття присвячена вивченню сучасного стану профілактичної роботи соціального сирітства в умовах загальноосвітньої школи; у межах дослідження надано визначення понять „профілактика” і „соціально-педагогічна профілактика соціального сирітства в загальноосвітній школі”; проведено аналіз сутності та змісту соціально-педагогічної профілактики соціального сирітства як виду соціально-педагогічної діяльності школи через характеристику його ос-

новних компонентів – об'єкта, суб'єкта, мети, завдань, принципів, функцій, змісту, технологій (форм, методів, етапів), результату.

Ключові слова: профілактика, соціально-педагогічна профілактика, соціально сирітство, загальноосвітня школа, зміст профілактичної роботи з питань профілактики соціального сирітства.

Терновец О. Н. Анализ структуры деятельности социального педагога по профилактике социального сиротства в образовательном учреждении

Статья посвящена изучению современного состояния профилактической работы социального сиротства в условиях общеобразовательной школы; дается определение понятий „профилактика” и „социально-педагогическая профилактика социального сиротства в общеобразовательной школе”; осуществляется анализ сущности и содержания социально-педагогической профилактики социального сиротства как вида социально-педагогической деятельности школы через характеристику его основных компонентов – объекта, субъекта, целей, задач, принципов, функций, содержания, технологий (форм, методов, этапов), результата.

Ключевые слова: профилактика, социально-педагогическая профилактика, социальное сиротство, общеобразовательная школа, содержание профилактической работы по профилактике социального сиротства.

Ternovetz O. M. Analysis of the structure of activity of a social pedagogue for the prevention of the social orphanage in the school

Article examines the current state of prevention work to prevent child abandonment in a comprehensive school; defines the concepts of prevention and socio-pedagogical prevention of child abandonment in a secondary school; an analysis of the nature and content of socio-educational prevention of child abandonment as a form of social and educational activities of the school through description of its main components – the object: the pupils, social orphans, subject: Social teacher and teaching staff of the school; goal: preventing and overcoming the phenomenon sotsyalnogo abandonment; tasks: development and implementation of technology preventing child abandonment; principles: гуманистичны pidhid, individualny pidhid, the principle of reliance pozitivni on third-party osobistosti schoolboy konfidentsiynosti principle, the principle that the rights of zakonnosti Dytyna; functions: diagnostic, analytical, predictive, counseling, prevention, security and protection, organizational, content: primary, secondary and tertiary functions, technologies (forms, methods, steps). By the forms of attribute – individual, group and mass, the methods of work: methods for environmental studies of social orphans, methods of socio-pedagogical study of the prevention activities of daily communication methods, methods of socio-pedagogical and psychological impact, to the stages of prevention work: the preparatory phase, diagnostic phase, prognostic stage (technology development), the stage of direct activities (implementation of the chosen educational technology) and the final stage. The ideal result would be considered – the lack of (or substantial reduction) of abandoned children in a particular school.

Key words: prevention, socio-pedagogical prevention, social orphanhood, secondary school, the content of preventive work on the prevention of social orphanhood.

Стаття надійшла до редакції 07.06.2013 р.

Прийнято до друку 26.06.2013 р.